

Askepot trænger til nye sko

Coronakrisen viser styrken i det lokale demokrati, men kan det vare ved? Lokaldemokratiet slår i disse år sprækker, og frustrationerne breder sig blandt deltagerne. Kommunalbestyrelserne har svært ved at bevare overblikket.

Hvor er det helt fantastisk at se, hvordan kommunalbestyrelser og forvaltninger over hele landet uden varsel tilpasser sig og træffer svære beslutninger under en coronakrise! Her ser vi styrken i det nære og lokale demokrati, hvor den offentlige service prioriteres og tilpasses borgernes konkrete behov. Vi ser også styrken i lokaldemokratiet, når borgerne skal inddrages, når den politiske dialog finder løsninger, når økonomien skal prioriteres på tværs af sektorer, eller når nationale reformer som skolereformen skal gennemføres. Det gør kommunerne bedre end nogen anden, og det har værdi for hele samfundet. Men kan det vare ved? Bekymringen melder sig, for lokaldemokratiet slår i disse år sprækker, og frustrationerne breder sig blandt deltagerne i lokaldemokratiet. Særligt har kommunalbestyrelserne svært ved at bevare overblikket. De opgiver i stigende grad at være politikere og overdrager den langsigtede udvikling af kommunen til forvaltningen. Det er ikke særligt demokratisk. En central årsag er, at Styrelseslov og arbejdsform i store træk er som ved den forrige kommunalreform i 1970, og der er sket rigtigt meget siden. Det er, som om at skoen ikke

længere passer Askepot. Lokaldemokratiet er derfor ved en skillevej, og der er brug for fornyelse, hvis lokaldemokratiet i fremtiden skal være lige så stærkt som i de forløbne 50 år.

En stor opgave i vækst

Opgaven for kommunalbestyrelserne er velkendt. Inden for de statslige rammer sætter kommunalbestyrelsen retning for hele lokalsamfundets nutid og fremtid. Opgaverne vokser i både antal og dybde. Kommunalbestyrelsen er derfor ansvarlig for alt fra økonomi, klimasikring og byudvikling til psykisk sårbare unge og Bodil Jensens genoptræning efter hendes hofteoperation. Desuden er kommunen de fleste steder den største arbejdsplads med 7-8 procent af indbyggertallet som

medarbejdere og et driftsbudget på typisk 2-7 milliarder kroner. Det er et kæmpe og næsten uoverskueligt ansvar for kommunalbestyrelsen.

Vanskelige vilkår

Hvis nogle, især nye, lokalpolitikere i et uset øjeblik kan få lidt sved på panden, så er det forståeligt, for vilkårene for at løfte opgaven er vanskelige. Alle lokalpolitikere starter deres karriere med drømmen om at lave politik og at bidrage til en positiv udvikling af lokalsamfundet – f.eks. en mere sikker skolevej eller en ny biograf. I stedet ender de med indviklede sagsager, budgetnedskæringer og konflikter. Både en presset økonomi og at være valgt til uenighed hæver konflikt-niveaet i kommunalbestyrelsen og bidrager til frustrationen, men det er

“ Det strukturelle greb er at ændre Styrelsesloven, så alle kommunalbestyrelsens medlemmer frikøbes på halvtid. Det vil give tid til reel borgerdialog i nye arbejdsformer.

vilkår, som man må acceptere som led i det lokale demokrati. Mere problematisk for lokaldemokratiet er, at politikerne savner:

- **Tid:** Lokalpolitikere er stadig fritidspolitikere, der foruden deres almindelige arbejde som fysioterapeut eller pilot lægger mindst 20 timer ugentligt som politiker.
- **Faglig indsigt:** Lokalpolitikere er valgt uden krav om faglige forudsætninger. Samtidig er kompleksiteten og kravene til faglig indsigt i opgaverne stærkt stigende. (Hvem vil lige påtage sig at forklare de finere nuancer i forsyningsselskabernes virke og de sociale rammeaftaler?).
- **Nye arbejdsformer:** Månedlige beslutningsmøder på baggrund af forvaltningens sagsbehandling matcher ikke en tid, hvor Facebook på sidelinjen udlægger sagerne, forlanger hurtige svar og ingen fejl, hvis man som lokalpolitiker vil udføre en shitstorm.

Politikken forsvinder

Kommunalbestyrelsens udfordringer med tid og faglig indsigt medfører, at de overlader tøjlerne til forvaltningens fagpersoner i de komplekse og strategiske spørgsmål som for eksempel stigningen i antal børn og unge med psykiske diagnoser. Presset af sociale mediers dagsorden fokuserer politikerne i stedet på konkrete sager om inklusionsudfordringer med Magnus i 3.B eller idrætshallens tilbygning. Politik er og skal være konkret, men det er et demokratisk problem, når kommunalbestyrelsen taber overblikket, kommer på bagkant, springer fra enkeltsag til enkeltsag og lader forvaltningen om den langsigtede og komplekse udvikling af kommunen og opgaveløsningen.

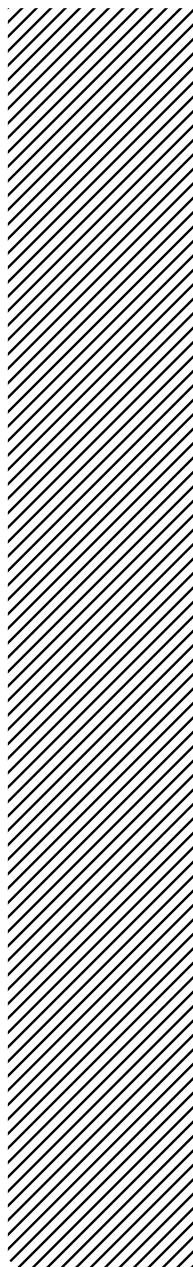
Tid og faglig indsigt

Hvis lokaldemokratiet også skal spille en stærk rolle fremover, så må

KENNETH KRISTENSEN

Direktør Reel Udvikling,
tidligere kommunal-
direktør

lokalpolitikere tilbage i førersædet. Alle kommunalbestyrelser gør i disse år et fortrinligt arbejde med at forny lokaldemokratiet ved forskellige typer af borgerinddragelse, midlertidige opgaveudvalg med borgerdeltagelse, nye mødeformer mv. Det er bare ikke nok at file i foden, for Askepot er vokset ud af de gamle sko og trænger til nye.

Lokaldemokratiet står ved en skillevej, og tiden er kommet til at professionalisere kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal ikke overtage forvaltningens arbejde, men hvis lokalpolitikere skal være på forkant og sætte retningen, så må ikke bare borgmesteren, men hele kommunalbestyrelsen også have både den fornødne tid og faglige indsigt til at løfte deres politiske opgave. To konkrete greb kan hjælpe lokaldemokratiet på vej – et strukturelt og et kulturelt.

Det strukturelle greb er at ændre Styrelsesloven, så alle kommunalbestyrelsens medlemmer frikøbes på halvtid. Det vil give tid til reel borgerdialog i nye arbejdsformer. Og der vil være tid til at sætte sig ind i de store og komplekse dagsordener ved for eksempel at deltage i tværkommunale møder om sundhedsaftaler. Der vil også være bedre tid til, at politikere kan mødes i mere uformelle sammenhænge, hvilket typisk bidrager til at reducere konfliktniveauet.

Det er nyttigt, at lokalpolitikere har deres daglige gang på en anden arbejdsplads (blandt borgerne), men politikeropgaven er vokset fra fritidspolitik. Halvtidspolitikere er ikke noget, som slår bunden ud af kassen i et kommunebudget, heller ikke medregnet flere administrative udgifter

til at forberede og afvikle politiske møder. Rent økonomisk kan det også være en rigtig god investering at videreføre et effektivt lokaldemokrati, der kan prioritere på tværs, hvis alternativet er øget statslig styring. Det kulturelle greb er i bedste højskolestil ”at oplyse” ved at gøre det obligatorisk for alle lokalpolitikere at deltage i en vis mængde politikeruddannelse, faglige arrangementer med videre. Man har jo allerede i dag ”mødepligt” til møder i fagudvalg og kommunalbestyrelse. Kunne man f.eks. tænke sig, at COK udbød en politikeruddannelse med både obligatoriske fag som ”kommunaløkonomi” og valgfag som ”skolepolitik”? Politikeruddannelse vil give kommunalbestyrelsen bedre indsigt i f.eks. problematikker som unge, der har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet i overgangen til voksenlivet. Samtidig får politikerne et tilstrækkeligt fagligt grundlag til at stille gode, politiske spørgsmål og at kvalificere politikudviklingen på udfordringer som det stigende antal plejekrævende ældre eller klimatilpasning. Yderligere vil deltagelse i politikeruddannelse og faglige arrangementer styrke det tværkommunale samarbejde og netværk på politisk niveau, så denne stadig vigtigere disciplin ikke alene er overladt til forvaltningen.

Uden fornyelse af lokaldemokratiet kan man frygte, at ledelsen af kommunerne enten helt overgår til forvaltningen eller staten. Så af kærlighed til lokaldemokratiet kan man kun håbe, at det politiske lederskab får nye rammer.

Det er tid til, at Askepot får nye sko, og så må de for min skyld gerne være røde, grønne, gule eller blå. ■

	ÆNDRING	FORMÅL
Struktur	Halvtidspolitikere	Tid til borgerdialog og politikudvikling
Kultur	Obligatorisk politikeruddannelse	Oplysning og faglig indsigt